

HETTY LUITEN

Jij was mijn
alles

Hetty Luiten

Jij was mijn alles

VCL serie

Manmoedig bleef Etske zwaaien zolang ze de auto kon zien, maar zodra hij de hoek om was en uit beeld verdwenen, liet ze haar arm in een moedeloos gebaar zakken. Ze voelde de tranen in haar ogen omhoogkomen, maar was stiekem ook trots op zichzelf. Ze had het gered. Ze had zich grootgehouden zolang Laura er nog was. Ze was niet in huilen uitgebarsten, maar had lachend haar dochter nagekeken.

Nu was ze weg, en Etske wilde niets liever dan haar tranen de vrije loop laten, maar nog vermande ze zich. De buurt hoefde niet te zien hoe erg ze het vond, want diep van binnen wist ze zelf heus wel dat het belachelijk was dat ze het zich zo vreselijk aantrok dat Laura het huis uit ging.

Ze draaide zich om en liep het hoge flatgebouw in. Ze voelde zich zo verdrietig dat ze moeite had haar ene voet voor de andere te zetten. Normaal nam ze altijd de trap naar de derde verdieping. Etske was vierenveertig, en behoorde niet meer tot de allerjongsten. Ze was daarom van mening dat ze zo veel mogelijk moest bewegen om gezond te blijven. De lift nam ze alleen als ze zware tassen met boodschappen bij zich had. Maar nu voelde haar hart zo zwaar, dat ze er niet mee kon sjouwen. Ze trok de liftdeur open en stapte naar binnen. Blij dat de lift er nog stond, nadat Laura hem gebruikt had om haar spullen mee naar beneden te brengen. Ze onderdrukte een snik en drukte op de 3. Een moment sloot ze haar ogen, terwijl de lift haar naar boven bracht.

Binnen overviel haar de stilte als een klamme deken. Ze rilde en wilde op de bank af lopen om te gaan zitten huilen. Toch voelde ze dat het beter was zich groot te houden. Niet voor Laura, niet voor de burens, maar voor zichzelf. Ze was bang dat – als ze eenmaal echt begon met huilen – ze er niet mee kon ophouden. In de keuken stond nog een kop koffie in de thermoskan, wist ze. Ze liep ernaartoe, schonk de koffie in, terwijl haar blik viel op de vrolijk gekleurde mok van Laura, die op het aanrecht stond. Er ontsnapte haar een zucht. Etske spoelde de mok om en zette haar terug, maar bedacht zich.

Stel dat ze die avond niet zou afwassen, dan vond ze de mok morgen weer. Als een stille getuige van het feit dat Laura voorgoed weg was.

Nou ja, dacht ze schamper, voorgoed. Zo voelde dat. Maar over twee weken zou ze er alweer zijn om het weekend bij haar moeder door te brengen. ‘En ik breng m’n wasgoed mee, hoor, *mem!*’

Etske pakte de mok, spoelde die nu beter om, droogde de mok af en zette haar in de kast, zodat ze er niet meer tegenaan hoefde te kijken. Haar koffie nam ze mee naar de woonkamer, waar ze zich eindelijk op de bank liet zakken.

Toch kwam ze de volgende seconde al overeenind, omdat ze opeens wist wat ze zou gaan doen. In de grote kast in de rommelkamer lagen de fotoalbums, waarin ze kon zien hoe Laura was opgegroeid van een schattige baby tot een prachtige jonge vrouw. Ze koos voor het album, dat onder op de stapel lag. Het album dat met een trouwfoto begon, een trouwfoto uit 1990.

Ze had er lang niet meer in gekeken, maar Etske sjarde net zo lang tot ze het er onderuit gekregen had en nam het dikke album mee naar de kamer. Ze legde het op de salontafel en ging weer op de bank zitten, maar sprong direct opnieuw overeenind. De stilte in huis moest verdreven worden.

In een laatje in de hoge boekenkast lagen een paar cd’s. Etske glimlachte terwijl ze ertussen zocht naar iets waar ze op dat moment naar kon luisteren. Laura had het knap ouderwets gevonden, haar cd-speler. ‘Iedereen heeft tegenwoordig een dvd-speler, *mem.*’ Maar Etske had dat voor zichzelf niet nodig gevonden. Er klonk zo vaak muziek door hun flat. Laura’s muziek. Lang niet altijd Etskes smaak, maar dat vond ze niet erg. Ze genoot ervan als Laura muziek afspeelde. Aan de soort muziek kon ze horen in welke stemming haar dochter was. Meestal was ze goedgemutst en daar werd Etske zelf ook weer vrolijk van.

Ze koos voor een pianoconcert, maar draaide het volume zo laag, dat het niet meer was dan achtergrondmuziek. Ze wist dat ze toch niet in staat was om te luisteren, al was ze gek op

pianomuziek. Maar ze had nu uitsluitend behoefte aan muziek die de flat wat leefbaarder maakte en waar de stilte niet overal bovenuit schreeuwde.

Opnieuw ging ze zitten. Ze zag haar koffie staan, maar die was nu wel koud. Een flinke slok bewees dat ze gelijk had. Zou ze verse zetten? Ze keek naar het album en knikte in zichzelf. Daar ging vast een paar uur in zitten. Dat kon ook en mocht van haarzelf. De rest van de dag was ze vrij. Ze had speciaal voor het uitzwaaien van Laura een hele snipperdag genomen. Natuurlijk had ze van tevoren geweten dat ze daar om tien uur 's morgens mee klaar zou zijn en nog gerust urenlang zou kunnen werken, maar ze had net zo goed van tevoren geweten, dat ze zich absoluut niet zou kunnen concentreren op haar werk.

Weer kwam ze in de benen. In de keuken zette ze een nieuwe pot koffie. Ze sneed een plak ontbijtkoek af en besmeerde die met halvarine. Terwijl de koffie doorliep, nam ze een hap van de koek en keek door het raam naar buiten. Als ze met haar neus tegen het glas ging staan, kon ze net op de straat kijken. Ze woonde in een prachtige flat aan de rand van het centrum van Amsterdam. Eigenlijk heette het een appartement, maar dat vond ze zelf een te chic woord. Tien jaar geleden had ze het kunnen kopen en waren Laura en zij erin getrokken. Voor die tijd woonden ze ook in een flat in Amsterdam, maar veel kleiner. In feite hadden ze samen niet meer nodig dan een flat met twee slaapkamers, maar Laura werd groter en had een bureau nodig om haar huiswerk aan te maken en dat paste niet op haar eigen kamertje. Daarom was Etske rond gaan kijken en ze was voor dit appartement gevallen. Alle woningen waren hoekwoningen. Het trappenhuis en de liften zaten in het midden. Op elke verdieping waren vier appartementen. De woonkamer en Laura's slaapkamer hadden elk een ruim balkon, die ze veel gebruikt hadden de afgelopen jaren.

De koffie was klaar en Etske schonk haar leeggegooid kop weer vol. De rest deed ze in de thermoskan.

Voor de zoveelste keer ging ze op de bank zitten. Deze keer nam ze direct een slok en even rilde ze van de hitte, maar ze

voelde dat de koffie haar goeddeed. De hete drank gleed door haar keel en slokdarm en verwarmde haar van binnen uit. Ook de muziek was aangenaam. Zou ze een sigaret opsteken bij de koffie?

Etske aarzelde. Ze rookte nooit door de week, alleen in de weekends en zeker niet in de woonkamer, waar Laura ook elke dag kwam. Laura wist niet eens dat ze rookte, omdat ze het altijd in haar eentje deed. Meestal lag Laura al in bed. Hoewel ze het laatste jaar soms nog thuis moest komen en later dan Etske naar bed ging. Maar Laura kwam nu niet meer, dus wat hield haar tegen? Vermoedelijk de angst om verslaafd te raken. Nu rookte ze nooit meer dan twee, hooguit drie sigaretten in een weekend. Altijd op het balkon. Als ze ermee begon door de week en in de woonkamer te gaan roken, was het eind zoek. Bovendien was een sigaret voor Etske altijd bedoeld als een klein feestje en erg feestelijk voelde ze zich nu bepaald niet. Al constateerde ze wel dat ze inmiddels een stuk rustiger geworden was.

Ze nam nog een slok van de warme koffie, controleerde of er geen halvarine op haar vingers was terechtgekomen en pakte het zware album van tafel. Ze trok het op schoot en sloeg het open.

Er stond een jong, gearmd bruidspaar voor de grote openstaande deuren van de kerk. Ze keken stralend naar de foto-graaf. Hij in een grijs pak, zij in een witte trouwjapon. Het was april 1990. Eenentwintig jaar geleden. Een stralende dag. Ze slikte.

Wat was ze gelukkig. Ze waren net naar het stadhuis geweest, waar ze elkaar hun jawoord gegeven hadden. Ze waren getrouwd, Laurens en Etske, vanaf nu: meneer en mevrouw Mijers. In de kerk zou hun huwelijk ingezegend worden. Alle genodigden en nieuwsgierigen zaten al binnen. Zij zouden als laatsten gaan. Werkelijk iedereen was gekomen. Etskes familie, die van Laurens. Hun collega's, vrienden en vriendinnen. En de zon. Die was er direct 's morgens vroeg al geweest en was de hele dag royaal met haar stralen en warmte.

‘Hoe is het, mevrouw Mijers?’ fluisterde Laurens met een grijns. ‘Zullen we naar binnen gaan of wil je nog langer van het zonnetje genieten?’

Ze keek hem vol liefde aan, drukte zijn arm tegen haar lichaam en glimlachte. ‘Het is hier weliswaar heerlijk, maar dit verwarmt alleen de buitenkant en binnen...’

Laurens drukte een zachte kus op haar lippen en knikte naar de fotograaf. ‘We gaan,’ zei hij.

‘Sta ik wel aan de juiste kant?’ vroeg Etske plotseling zenuwachtig. ‘Ik ben nu toch met je getrouwd?’

‘Dat is zo. Eh... Ik moet rechts lopen,’ antwoordde Laurens.

‘Gelukkig, dan is het goed.’ Ze keek achterom naar haar sleep, maar twee kleine meisjes, kinderen van haar oudste broer, waren al bezig de sleep op te tillen, zodat hij niet vies werd bij het lopen. Etske keek vertederd naar hen, maar vergat vervolgens alles omdat Laurens haar arm een kneepje gaf en ze mee moest de kerk in, waar het orgel luid begon te spelen en alle gasten opstonden, zodat zij door een haag van mensen die ze liefhadden naar voren konden lopen.

Etske pakte haar kopje op en dronk het leeg. Iedereen had gezegd dat het een mooie dienst was geweest en dat de dominee mooie woorden had gesproken, maar Etske had er weinig van mee gekregen. Het feit dat ze getrouwd was en nu Laurens’ achternaam droeg, maakte haar zo gelukkig, dat ze nauwelijks haar aandacht bij de dienst had kunnen houden. Gelukkig had iemand een groot deel ervan opgenomen als film, zodat ze het later nog eens terug had kunnen zien.

Ze herinnerde zich nu ook dat ze af en toe meer met haar gedachten bij haar familie was geweest dan bij wat de dominee zei. Ze wist namelijk heel goed dat ze haar ouders teleurstelde door na haar huwelijk in Amsterdam te blijven wonen. Voor hun gevoel was dat de andere kant van de wereld en waren ze hun enige dochter daardoor voorgoed kwijt. Daarom was ze extra blij dat iedereen van haar familie die ‘grote, lange’ reis, zoals haar moeder zuchtend kon zeggen, toch ondernomen had voor haar.

Bovendien hielden ze niet van de drukte in Amsterdam en zeker niet van de brede snelwegen eromheen. Ze kwamen uit een klein dorp vlak boven Leeuwarden, waar het ontzettend rustig was. Weinig mensen, weinig verkeer. Zeker wanneer je het met Amsterdam vergeleek. Ze konden maar niet begrijpen dat Etske destijds in Amsterdam was gaan wonen om te studeren en al helemaal niet dat ze er ook bleef wonen nadat ze afgestudeerd was.

Etske echter was verliefd geworden op de stad. Zij hield juist van de drukte, van de andere cultuur, de grote variëteit aan mensen. HBO-rechten deed ze en haar medestudenten waren zulke andere types dan ze kende van de vwo in Leeuwarden. Vlotter, mondiger, zelfstandiger. Dat sprak Etske allemaal zo aan dat ze volkomen verknocht raakte aan Amsterdam en wist dat ze de stad nooit meer zou verlaten.

Toen ze daarnaast Laurens ontmoette, die eveneens rechten studeerde, maar een jaar verder was, wist ze zeker dat ze nooit meer zou vertrekken.

Het was liefde op het eerste gezicht. Een verhaal uit een boek. Etske had nooit geloofd dat zo iets kon gebeuren, maar het overkwam haar. De ietwat donker getinte jongeman met krullende donkere haren en sprekende donkerbruine ogen bleek ook tot over zijn oren verliefd, op haar.

Ze vormden een fantastisch paar om te zien, want Etske was qua uiterlijk in alles het tegenovergestelde. Haar huid was bleek, haar halfflange haren zo blond dat ze soms zelfs wit leken. Haar ogen waren lichtblauw. Rond haar neus had ze 's zomers kleine sproetjes. Als stel werden ze geregeld nagekeken, zo groot was het contrast.

De muziek in de kamer was ermee opgehouden, merkte Etske. Ze had er eigenlijk niets van gehoord. Toch besloot ze de cd nogmaals te draaien. Vandaag kon ze niet tegen stilte.

Vanuit de zak van haar colbertje klonk opeens een geluidje. Verrast en nieuwsgierig haalde ze haar mobiele telefoon tevoorschijn. Een sms'je van Laura. Was ze nu al in Leeuwarden aangekomen? Of was er onderweg iets gebeurd? Ze legde het fotoalbum op de tafel en terwijl ze met haar vin-

gers op de toetsen drukte om het sms'je in beeld te krijgen, wierp ze een blik op de klok en zag ze dat het bijna halftwaalf was. Ze kon inderdaad aangekomen zijn. Opgelucht keek ze wat haar dochter te melden had.

Bedankt voor de bloemen, mem.

Etskes gezicht vertrok tot een grote glimlach. Het was een erg kort berichtje, maar het was precies genoeg. Ze vertelde ermee dat ze goed aangekomen was op haar kamer, want daar stonden de bloemen immers. Die had Etske door een tante, die in Leeuwarden woonde, laten bezorgen. Het leek haar prettiger voor Laura om in een gezellige kamer te komen, dan in een kille. Natuurlijk had ze spullen genoeg bij zich om de kamer binnen de kortste keren tot een gezellige ruimte om te toveren, maar bloemen maakten het net iets meer af. Omdat Etske wist dat Laura het niet ruim zou hebben en daarom haar geld niet zou besteden aan bloemen, had zij daarvoor gezorgd.

Etske stond op. Ze merkte dat ze plotseling een stuk lichter liep. De eerste stap was gezet. Laura was weg én heelhuids aangekomen. Etske drukte de cd-speler nog eens aan en haalde de koffie. Door het raam zag ze opnieuw wat voor lekker weer het was. Wat deed ze eigenlijk binnen? Ze kon minimaal op het balkon gaan zitten. Stom om met dit mooie weer niet naar buiten te gaan. Ze hadden al zo'n slechte zomer met veel regen en wind achter de rug. Van een zonnige septemberdag moest ze juist extra genieten.

Toch vond ze niet voldoende moed om het album en de koffie naar het balkon te brengen. Zo zonnig als het buiten was, zo voelde ze zichzelf nog niet. Juist daarom moest ze naar buiten gaan. Dat wist ze zelf heel goed. De zon zou haar haar opgewekte humeur vanzelf weer teruggeven, maar ergens voelde het alsof ze nog even wilde blijven hangen in de trieste stemming van die morgen.

Vanmiddag ga ik een stuk wandelen, dacht ze. Of misschien gewoon ergens op een bankje zitten en mensen kijken. Ik moet energie opdoen op mijn vrije dag. Niet in de put zakken, maar mijn hoofd boven water houden.

Ze keek naar het album en herinnerde zich dat er in de grote

kast op haar slaapkamer een fotoalbum lag met alleen maar trouwfoto's. Dat had de fotograaf voor hen gemaakt. In het album op haar schoot zaten wat foto's die dubbel waren of die familieleden gemaakt hadden. Ze sloeg een bladzijde om en daar was de hele familie.

Etske gleed met haar vinger langs de hoofden. Laurens en zij stonden natuurlijk in het midden. Rechts van hem de ouders van Etske en daarnaast de enige grootouder die ze destijds nog had, oma Etske. De oma naar wie ze vernoemd was. Links van haar stond Laurens' vader. Zijn moeder was het jaar ervoor overleden. Etske was zo blij dat ze haar tenminste nog had leren kennen, zodat ze een beetje wist wat voor vrouw ze was geweest. Laurens miste haar vreselijk op die dag en dat was logisch. Je moeder hoorde erbij te zijn als je trouwde! Wel waren de ouders van zijn vader er. Die stonden daar weer naast. Achter hen stonden de twee broers van Etske, die allebei ouder waren dan zij en al een paar jaar getrouwd waren en kinderen hadden.

Er waren ook tantes en ooms geweest, maar die stonden hier niet op. Dit was alleen hun naaste familie.

'Ik ga wandelen,' zei ze onverwachts hardop de kamer in. Ze knikte bevestigend. Ze moest niet de hele dag op de bank blijven zitten. Ze moest zon op haar gezicht voelen, de wind door haar haren. Ze moest bewegen en haar spieren voelen. Energie opdoen, en haar hoofd leeg laten waaien. Die foto's liepen niet weg, maar van de zon wist je het maar nooit. Ook wist ze dat ze stoppen moest met piekeren, anders werd het alleen maar erger.

Gekleed in een spijkerbroek en een T-shirt, met een fleecjack losjes om haar schouders geslagen, liep Etske een kwartier later de trappen af. Naar beneden lopen was altijd gemakkelijker dan naar boven, maar ze voelde dat ze nu lichter liep en dat dat niets met de trap te maken had. Het moest door het sms'je komen, want als ze erover nadacht, zag ze toch alleen maar een grote zwarte duisternis voor zich in het verschiep. Hoe moest ze haar eigen toekomst in gaan vullen? Waarmee?

Wat moest ze gaan doen zonder Laura in huis?

Al wist Etske logischerwijs al maanden dat Laura van plan was in Leeuwarden te gaan studeren, toch had ze die gedachte al die tijd voor zich uitgeschoven en voelde het vandaag alsof ze van de ene op de andere dag geen moeder meer was. Dat tijdperk was afgesloten. Vanzelfsprekend bleef Laura haar dochter en zou Etske haar in alles wat maar mogelijk was, bijstaan en verzorgen, maar ze woonde niet meer thuis. Etske zou nooit meer exact weten waar Laura was en wat ze aan het doen was. Zoals de afgelopen negentien jaar. Moeder, of *mem*, zoals Laura haar altijd genoemd had – het enige Friese woord dat ze ooit geleerd had – moeder op de manier zoals tot nu toe, zou ze nooit meer zijn. Moeder op afstand, dat was wat ze van nu af was en dat voelde aan de ene kant heel goed, maar aan de andere kant ging haar hart eraan kapot.

Het voelde goed, omdat ze haar dochter opgevoed had tot een zelfstandige jonge vrouw die ervan overtuigd was dat ze op zichzelf kon wonen. Daar was Etske best trots op. Ze had het goed gedaan, hoe moeilijk ze het ook gevonden had en hoe moeilijk het soms ook geweest was.

Aan de andere kant wist Etske niet, hoe ze haar eigen leven zonder Laura in moest vullen, want naast Laura had ze niets anders. Ze was vereenzaamd. Had geen vriendinnen, geen kennissen. Alleen collega's, die ze altijd op afstand gehouden had.

Hoe moest ze bijvoorbeeld die avond, vrijdagavond, het begin van het weekend, doorkomen zonder Laura? O, het was al jaren zo dat Laura niet meer elke avond thuis was. Zij had wél vriendinnen in haar leven. Iets wat Etske ook altijd aangemoedigd had. Het was nodig voor de ontwikkeling van een kind om vrienden en vriendinnen te hebben. Vooral als ze zelf geen broer of zus had. Maar al was Laura 's avonds soms weg, ze was altijd weer thuisgekomen en dat had altijd gemaakt dat Etske zich niet alleen voelde. Vanavond echter zou ze niet thuiskomen na een avondje stappen met haar vriendinnen. Vanavond zou ze in Leeuwarden slapen en moest Etske zien dat ze de hele, lange avond in haar eentje doorkwam. Hoe

deed ze dat? Hoe moest ze zich de komende avonden vermaken? Hoe kreeg ze weer plezier in haar leven? Want Etske voelde heel sterk, dat ze dat kwijt was. Terwijl ze tot nu toe altijd optimistisch was geweest en altijd haar best gedaan had een opgewekte vrouw te zijn, wist ze nu niet meer hoe ze dat nog voor elkaar moest krijgen.

Ze zuchtte diep, terwijl ze stevig doorliep. Inwendig begon ze geïrriteerd te raken over zichzelf. Het was immers goed dat Laura het huis uit ging? Dat was toch altijd de bedoeling geweest? Dat had ze zelf ook gedaan op die leeftijd. En ook nog eens volkomen tegen de wensen van haar ouders in. Die wilden absoluut niet dat ze haar vertrouwde Friese, dorpspe omgeving zou verruilen voor het onoverzichtelijke, gevaarlijke Amsterdam. Etske had zich daar echter niets van aange trokken en was gegaan. Ze voelde dat ze dat moest doen en ze had er nooit spijt van gehad. Dat Laura nu exact hetzelfde deed, was dus niet meer dan logisch. En Etske had haar geen strobreed in de weg gelegd. Ze was alleen ongelooflijk verbaasd geweest toen bleek dat Laura juist naar Leeuwarden wilde, naar de provincie waar Etske definitief afscheid van had genomen, maar ze had er niets van gezegd. Ze had haar laten gaan. Zoals het hoorde. Zoals het verstandig was geweest. Kinderen moesten zelf uitvogelen hoe ze hun leven in wilde richten. Alleen had Etske nu niets meer omhanden. Ze bleef compleet ontredderd en eenzaam achter.

Tot vanmorgen tien uur had ze haar handen nog vol gehad aan Laura. De afgelopen weken waren ze samen druk geweest met de inrichting van de kamer die Laura had kunnen huren. Laura had het ook leuk gevonden dat haar moeder haar geholpen had bij het nadenken. Ze hadden zachtgele stof gekocht voor gordijnen, want de gordijnen die er hingen waren donkerbruin. Etske had het zelf gezien, want ze was mee geweest met Laura om de kamer te bekijken voordat ze besloot die te huren. Etske had haar geholpen bij het regelen van de dingen, een inboedelverzekering, het huurcontract. En vanmorgen had ze nog brood voor haar gesmeerd, zodat ze onderweg of als ze aangekomen was, tenminste iets te eten had. Ze had

haar zelfs een grote tas met boodschappen meegegeven. Het was weliswaar vrijdag vandaag en de winkels waren open, maar ze had haar zo graag nog eenmaal willen verwennen en blij maken. Het was voorlopig het laatste wat ze voor haar had kunnen doen. Gelukkig viel het in goede aarde, want Laura had haar stevig geknuffeld. ‘Bedankt, mem, wat lief van je!’

Zonder dat ze het zich gerealiseerd had, was Etske naar de begraafplaats gelopen. Verward keek ze om zich heen. Ze wist totaal niet hoe ze er gekomen was, maar ze wist opeens wel dat dit de enige plaats was waar ze op dit moment wilde zijn.

Ze kwam hier niet vaak. Ze was niet iemand die elke week bloemen op een graf legde; en het onderhoud was bij de huurprijs van het graf inbegrepen. Daar hoefde ze niet wekelijks of maandelijks voor te zorgen. Voor Etske lagen de doden niet op de begraafplaats, maar leefden ze door in het hart. Zo had ze er altijd tegenaan gekeken, maar vandaag was alles anders. Zelfs dit bezoek aan de begraafplaats. Langzaam liep ze naar de steen, die ze ooit zelf had uitgezocht, en plotseling kon ze zich niet meer goed houden. Ze zakte door haar knieën en barstte in huilen uit. ‘Laura is vertrokken,’ snikte ze. ‘Ze is weg. Nu ben ik echt alleen.’

Etske was zo blij met de kleine flat, waarin Laurens en zij na hun huwelijksvoltrekking gingen wonen. Ze hadden het financieel niet ruim, wat logisch was. Etske had alleen wat kleine bijbaantjes gehad om haar rechtenstudie te financieren. Laurens was al een jaar aan het werk, maar als jongste juridisch medewerker bij een advocatenkantoor verdiende hij nog niet veel. Maar wat deed het ertoe of hun flat duur gemeubileerd was of niet? Ze hadden elkaar. Dat was meer dan genoeg.

Etske kwam eveneens bij een advocatenkantoor terecht en dat leverde 's avonds vaak bijzonder interessante gesprekken op, omdat ze beiden op zeer verschillende kantoren werkten. Laurens had voornamelijk te maken met echtscheidingen, terwijl Etske bij letselschadeadvocaten werkte en daardoor in aanraking kwam met slachtoffers van een misdaad of een ongeluk. Ze hadden het er vaak over hoe ze zelf zoiets aan zouden pakken als zij de advocaat waren en bespraken hele procedures met elkaar. Eén ding wisten ze zeker: zij zelf zouden nooit van het advocatenkantoor van Laurens gebruik gaan maken. Zij zouden nooit scheiden, maar samen gelukkig zijn tot ze oud waren.

Op de hbo-opleiding waren ze een populair stel geweest en ook nadat ze beiden hun diploma hadden behaald, bleven ze omgaan met veel oud-studiegenoten. Omdat zij ongeveer de eersten waren die gingen trouwen, werd hun flat al snel de zoete inval. Veel studiegenoten woonden nog thuis en vonden het geweldig bij Laurens en Etske te komen, waar geen vader of moeder om het hoekje van de deur keek of alles goed ging.

Het was tegelijk goedkoper dan naar de discotheek te gaan of ergens anders een biertje te halen. Vooral in de weekends was hun flat vaak gewoonweg te klein en zaten ze in een grote groep behalve op de bank en stoelen ook op de vloer in de woonkamer. De meeste mensen waren wel zo attent om zelf hun drank mee te nemen. Soms bakte iemand een cake of werd er een salade meegebracht.

Er waren erbij die rookten en al had Etske nog nooit gerookt, ze begon er samen met Laurens een gewoonte van te maken op zulke avonden voor de gezelligheid een sigaret mee te roken. Laurens kocht er zelfs een keer een pakje voor. ‘Dan hoeven we niet altijd te bietsen,’ zei hij.

Tijdens zulke ontmoetingen werd er hevig gediscussieerd. Ze hadden immers allemaal rechten gestudeerd. Onderwerpen genoeg. Ze hoefden de krant er maar bij te halen en er stond iets in over een proces, waar voldoende over te zeggen viel.

Toch merkte Etske na verloop van tijd dat er steeds minder mensen kwamen in de weekends. Laurens’ beste vrienden Sebastiaan en Jan waren altijd nog van de partij en zelf had Etske een hartsvriendin, Lieke, met wie ze ijverig contact onderhield. Maar de rest liet het steeds meer afweten.

‘Logisch,’ vond Laurens, toen Etske er een keer over begon. ‘Zij krijgen ook hun eigen leven. Heb je gehoord dat Barbera en Willem gaan trouwen? En van Mark begreep ik dat hij in Amerika wil gaan werken.’

‘Maar het wordt steeds stiller hier tijdens de weekends.’

‘So what?’ zei Laurens monter. ‘Kunnen we eindelijk eens volop van elkaar genieten.’ Grijnzend trok hij haar naar zich toe en begon haar te kussen, maar hield plotseling weer op. ‘Bedoel je er wat mee?’ Hij keek haar angstig aan. ‘Bedoel je dat je het niet leuk vindt alleen met mij?’

‘Mallerd. Hoe kom je erbij om dat te denken! Ik vind het heerlijk met jou, maar ik vond het juist zo gezellig dat iedereen maar kwam en erbij ging zitten. Bij ons vroeger was dat ook altijd zo. Mijn moeder was nooit iets te veel. Iedereen was altijd welkom.’

‘Het heeft anders een voordeel dat ze niet zo veel meer komen,’ vond hij. ‘We zouden nu eindelijk eens samen naar de film kunnen gaan. Dat kwam er nooit van. We kunnen andere dingen gaan doen, als er niemand meer langskomt. Heb jij alle musea van Amsterdam inmiddels al vanbinnen gezien?’

‘Alle? Nee, zeg. Dat is veel!’

‘Dan kunnen we dat doen. Als je hier woont, moet je ze alle-

maal minimaal een keer gezien hebben.'

'Ben jij zelf ook in alle musea geweest?'

'Ja,' zei Laurens. 'In alle. Mijn ouders vonden dat het bij de opvoeding hoorde. We zijn heel wat keren met zijn drieën op stap geweest.' Zijn gezicht betrok en Etske begreep best waarom. Zijn moeder was immers vorig jaar overleden en hij miste haar. Hij zuchtte. 'Ik heb natuurlijk altijd geweten dat ik niet lang van haar kon genieten. Ik bedoel, ze was zesenzeventig bij mijn geboorte. Als je dat als kind eindelijk doorhebt, weet je dat je moeder misschien haar kleinkinderen nooit zal zien. Maar dat ze al gestorven was voordat ik trouwde... Dat vond ik toch wel te vroeg.'

'Je hebt gelijk, want al was ze al op leeftijd toen ze eindelijk zwanger raakte, ze was nog maar negenenzestig bij haar overlijden. Dat was lang niet oud genoeg.'

Laurens zuchtte. 'Soms vind ik het leven oneerlijk, aan de andere kant is het maar goed dat we het niet voor het zeggen hebben, anders zou het beslist nog erger met de wereld gesteld zijn.'

'Maar wat die musea betreft: ik ben voor. Zullen we je vader meevragen?'

'Dat vind ik lief van je. Vader heeft het er veel moeilijker mee dan ik dat moeder er niet meer is. Hij loopt er elke dag tegenaan.' Laurens trok haar tegen zich aan. 'Alleen zijn we dan nog niet samen, als we hem op sleeptouw nemen.'

'Zo mag je dat absoluut niet noemen, Laurens,' protesteerde ze. 'Het is juist gezellig als hij meegaat en dat moet hij zo voelen ook. Anders denkt hij inderdaad dat hij het vijfde rad aan de wagen is en dat zou ik niet willen.'

'Oké, ik zal het anders verwoorden als ik hem bel, want ik vind het een goed idee van je. Heel lief. En daarnaast blijft er genoeg tijd voor ons samen over.'

Een jaar na hun trouwen belde Etskes broer Sieger op. Hij had een lichtgewicht tweepersoonstentje over. Of zij het wilden hebben. Laurens was razend enthousiast. 'Ik heb een geweldig autootje gezien, liefje. Als we dat nu kopen en de

tent achterin gooien, kunnen we zo naar Frankrijk rijden. Of Denemarken. Doet er niet toe. Overal heen.'

'Kunnen we dat betalen?' glunderde Etske.

'Tja, het is een oud karretje. Misschien doen we er goed aan om je broer mee te nemen, want die is automonteur.'

'Nee, ik wil alleen met jou!' riep ze lachend en haalde haar handen door zijn donkere krullen.

'Zie het maar als een verlate huwelijksreis,' stelde Laurens voor. 'Toen kon het er niet af, maar nu wel. Het gaat ons voor de wind.' Hij keek haar warm aan en ze kon niet anders dan hem dicht tegen zich aan trekken. 'Schat, wat hou ik toch van je,' verzuchtte ze.

Ze trokken voor drie weken naar Frankrijk, waar ze twee dagen samen met Lieke en Thijs, haar vriend, op een camping stonden. Dat was van tevoren afgesproken, omdat ook zij naar Frankrijk wilden. Maar ze hadden tevens afgesproken dat ze niet langer dan twee dagen samen zouden doorbrengen. 'Anders is het geen huwelijksreis meer,' had Etske tegen haar vriendin gezegd.

Etske en Laurens waren zo gelukkig. Ze genoten volop van alles wat ze samen deden. Al was het maar de afwas. Zelfs dat deden ze met plezier. Ze waren jong, energiek, en hadden hun hele leven voor zich. En ze bleven in het weekend samen een sigaret roken. Dat was hun feestje. Glaasje bier of wijn erbij. Even stil bij elkaar zitten en puur en alleen maar van elkaars aanwezigheid proeven.

Desondanks merkte Etske op dat Laurens 's avonds stiller was dan anders. Hij kwam niet meer met verhalen van zijn werk. Hij deed langer over het lezen van de krant en hij keek meer televisie. Ze maakte zich er zorgen over. Wat was dit voor wolkje aan hun verder zo blauwe hemel?

'Is er iets?' vroeg Etske, nadat hij zich op een avond weer de hele tijd achter de krant verstopt had. 'Ben je op me uitgekoken? Heb je geen gesprekstof meer? Vind je het saai en vervelend om met mij te praten?'

Hij keek haar oprecht verwonderd aan. 'Hoe kom je daar nou bij?'

‘Omdat je niet meer praat!’

‘Niet?’

Ze schudde hard met haar hoofd. ‘Als er wat is, moet je het zeggen!’

Hij keek een poosje peinzend voor zich uit. ‘Ik wist niet dat het opviel,’ zei hij. ‘Dat was ik me niet bewust, maar het bevalt me eigenlijk niet op m’n werk en daar zit ik telkens over te denken.’

Opgelucht dat het niets met haar of met hun huwelijk te maken had, pakte ze hem de krant uit handen en ging op zijn schoot zitten. ‘Waarom zeg je dat niet? Je werk is belangrijk. Je besteedt er zo veel tijd aan. Dat moet je leuk vinden.’

‘Dat is de ene kant, liefje, maar er is nog een andere kant.’
‘O?’

‘Ze hebben me voorgesteld dat ik in de avonduren naar de universiteit ga om de meesterstitel te halen, zodat ik op den duur advocaat bij hen kan worden.’

‘Laurens! Dat is geweldig!’

‘Precies. Zo’n kans krijg je niet op elk bureau. Die zou ik eigenlijk met twee handen moeten aangrijpen. Het stelt mijn toekomst veilig. Ik heb daardoor zekerheid.’

‘Maar?’

‘Ik werk er nu bijna twee jaar en ik heb eigenlijk mijn buik vol van al die echtscheidingen.’

‘O?’

‘Ja, o!’ riep hij vertwijfeld uit. ‘Al die mensen met hun problemen. Nee, nee, het gaat er niet zozeer om dat ze gaan scheiden, al vind ik dat persoonlijk ook maar niks, maar het gaat me er vooral om, dat ze voortdurend ruzie met elkaar maken. De een wil dit, de ander dat. Ze gunnen elkaar het licht in de ogen soms niet. Ik kan daar niet goed mee omgaan. Het is best mogelijk dat een huwelijk op de klippen loopt. Daar wil ik me niet mee bemoeien of over uitlaten. Als zij willen scheiden, zal het wel moeten. Maar de manier waarop! Daar word ik soms helemaal moedeloos van. Zij hebben toch ook van elkaar gehouden? Anders waren ze niet getrouwd, neem ik aan. En dan zulke hooglopende

ruzies! Ik kan er niet tegen. Als ik daarna thuiskom en jou zie...'

'Wat dan?'

'Ik hou van je, schat. Ik moet er niet aan denken dat we ooit uit elkaar zullen gaan. Maar áls het gebeurt, wil ik niet dat het op die manier gaat. Ik wil geen ruzie, geen trammelant om de spullen die we in de loop der jaren bij elkaar gespaard hebben.'

'Liefste, dat gaan wij heus niet doen,' zei ze troostend, terwijl ze hem tegen zich aan drukte en hem kleine kusjes op zijn gezicht gaf.

'Nee, dat gaan wij niet doen, maar eigenlijk wil ik er ook niets meer mee te maken hebben. Het is net of het een smet werpt op mijn geluk met jou.'

Vier maanden daarna begon Laurens bij een ander advocatenkantoor, waar ze zich voornamelijk met ruimtelijk bestuursrecht bezighielden. Dat was zo heel anders dan echtscheidingen, dat hij vrolijker dan ooit thuiskwam van zijn werk. 'Moet je horen,' kon hij geestdriftig zeggen en hij begon een verhaal over iemand die een boom wilde kappen, maar geen toestemming kreeg, of over een bestemmingsplan, dat degene die op die grond woonde, niet wilde accepteren.

Er was echter iets, dat hem nog vrolijker stemde. Vrolijker dan welke baan ook. Dat was het bericht dat Etske op een avond voor hem had. Anderhalf jaar nadat ze in het huwelijk waren getreden.

Ze zaten samen op de bank, dicht tegen elkaar aan. Het was vrijdagavond en Laurens had net twee flesjes bier opgehaald en een pakje sigaretten. De asbak had hij ook op tafel gezet.

Hij sloeg zijn armen om haar heen en kuste haar, maar Etske pakte een hand van hem en legde die op haar buik. 'Weet je, liefste, daar binnenin zit een verrassing.'

Eerst begreep hij haar niet, maar toen hij de glinstering in haar ogen zag, wist hij het. 'Ben je in verwachting? Krijgen we een kindje?' Hij wist niet hoe hij haar zijn vreugde moest laten zien. Hij straalde met zijn hele gezicht, greep haar met

beide handen beet en kuste haar, duwde haar van zich af om haar te bekijken, trok haar weer tegen zich aan en knuffelde haar. 'Liefje, wat een geweldig bericht. Wat fantastisch! O, ik moet even een rondedansje maken!' Hij was zo blij, dat hij niet meer stil kon zitten. 'Ik word vader,' riep hij dolgelukkig uit. 'Mag ik mijn vader bellen?' Dat was het moment waarop hij zijn moeder miste. Hij zuchtte. 'Haar kan ik nooit meer iets vertellen.'

'Zullen we naar je vader toe gaan?' stelde Etske voor. 'Het is vast leuker om het hem persoonlijk te vertellen.'

'Wil je dat?'

'Natuurlijk!'

Voor ze vertrokken, borg Etske de sigaretten en de asbak achter in een keukenkastje weg. Die hadden ze voorlopig niet meer nodig. Al was het nu helemaal elke dag feest, er mocht in huis niet meer geroookt worden.

Laurens was zo blij met het komende kindje, dat hij zelfs voorstelde hun auto te verkopen. 'Niet dat die veel opbrengt, maar ik wil graag dat ons kindje in een prachtig kamertje komt te liggen en dat kost geld.'

'Nee, de auto wil ik niet missen,' protesteerde Etske, al vond ze het een ontzettend lief voorstel, omdat hij daarmee aangaf hoe gelukkig hij met de zwangerschap was. 'Als we geen auto meer hebben, hoe komen we dan ooit nog bij mijn ouders thuis? Met het openbaar vervoer én een kindje wordt dat een grote ellende.'

'Daar zit wat in.'

Hun ouders deelden hun blijdschap, al kon Etskes moeder het niet laten om te zeggen dat ze het jammer vond dat ze zo ver weg woonden.

'Ik woon in de stad van mijn man,' zei Etske enigszins gepikeerd. 'En in de stad waar ik van houd.'

'Jaja, ik weet het,' zei haar moeder. 'Als je het kindje maar wel Fries leert, want haar of zijn hele familie van moeders kant spreekt Fries.'

'Hier spreken we Nederlands.'

'Ik snap niet wat jij tegen Friesland hebt,' zei haar moeder vrij bits.

'Niets, helemaal niets, ik wil er alleen niet wonen. Ik vind het er saai, hier gebeurt van alles, hier wordt geleefd!'

'Bij ons ook, de buurman heeft...'

Etske had op aanraden van de huisarts al snel een afspraak met een verloskundige gemaakt en op de dag dat ze volgens haarzelf twee maanden zwanger was, mocht ze er voor de eerste keer naartoe. Laurens had vrij gevraagd, want hij wilde beslist mee. Nadat Etske alle vragen beantwoord had, moest ze op de onderzoeksbank gaan liggen voor een onderzoekje en een echo. Gespannen hielden Laurens en Etske elkaars hand vast. Plotseling kwam er iets onduidelijks in beeld op het schermje aan de muur.

'Dat is jullie kindje,' legde de verloskundige uit. 'Zie je dat het beweegt?'

De volgende afspraak zou vier weken later zijn. 'Dan gaan we naar het hartje luisteren, want dat is nu nog niet te vinden.'

Ook die keer nam Laurens vrij en de tranen schoten hem in de ogen bij het horen van het kloppende hartje van zijn kind.

De afdruk die ze meegekregen hadden van de echo, werd ingelijst en in het kleine kamertje opgehangen, waar Laurens elke vrije minuut in bezig was om het van een rommelhok om te toveren in een schitterende babykamer.

'Maaike, Maarten, Machteld, Madelon, Maikel, Malinda, Malou,' somde Etske op.

Laurens schoot in de lach. 'Ben je uit een namenboekje aan het voorlezen?'

'Ja, luister: Haico, Hajo, Halewijn, Hannes, Hannie, Hans.'

'Wacht,' riep Laurens proestend uit. 'Halewijn. Die vind ik mooi.'

'Als het een jongetje wordt, hoop ik?'

'Logisch. Zeg, je houdt me van het werk. Hoe kan ik nu zo de muur afmaken. Vind je de gele kleur trouwens zacht genoeg?'

‘Prachtig. Heel mooi. Ons kindje zal hier zo gelukkig zijn en vooral heerlijk slapen.’

‘Haha, je bedoelt, dan ziet hij of zij er toch niets van.’

Ze grinnikte. ‘Halewijn betekent trouwens ‘heldenvriend’. Dat is wat vreemd. Dat begrijp ik niet. Dan zou hij al voor zijn geboorte een held moeten hebben, anders kan het niet. Hm, ik zoek nog even verder.’

‘Weet je zeker dat je niet wilt vernoemen?’

‘Ja, dat weet ik zeker,’ vond Etske. ‘Alleen jouw moeder zou ik willen vernoemen als jij dat graag wilt.’

‘Dat vind ik zo moeilijk,’ verzuchtte hij. ‘Daar loop ik al dagen over te denken. Vader zou het fantastisch vinden, maar een dochter kan mijn moeder niet vervangen. Ik weet dat ik haar niet zou vernoemen als ze nog leefde, dus waarom nu wel? Tja, omdat ik haar mis.’ Hij doopte de kwast in de verfpot, wierp een moedeloze blik naar Etske en begon weer ijverig de muur zachtgeel te schilderen.

‘Weet je trouwens wat Laurens betekent?’

‘Nou?’

‘Met lauweren bekranst. En dat klopt, die krans heb jij echt verdiend als je kijkt naar wat je hier allemaal presteert.’

‘Heb je weleens een zachtgele neus gehad?’

Gierend rende ze weg naar de keuken, waar ze een kopje kruidenthee ging zetten. De laatste tijd hield ze niet meer zo van koffie. Tegelijk ging de telefoon. Ze nam hem uitgelaten op. ‘Met Etske Mijers!’

‘Jij klinkt alsof je feest hebt.’

‘Ha, Sebastiaan, hoe is het met jou?’

‘Heel goed, dank je. Ik vroeg me af of die man van jou zich nog eens van je los kan rukken en een avondje met Jan en mij uit wil.’

‘Dat wil hij vast wel. Had je een avond in gedachten?’

‘Volgende week vrijdag.’

‘Ik ga het hem vragen. Hij kan namelijk niet gemakkelijk aan de telefoon komen. Hij staat te schilderen en zit onder de verf.’ Etske legde de hoorn neer en liep naar het aanstaande kinderkamertje. ‘Sebastiaan, of je volgende week vrijdag met

hem en Jan uit wilt.'

'Leuk. Of eh...' Hij keek haar onderzoekend aan.

'Prima, hoor. Ga ik lekker een avondje mezelf verwennen met een maskertje en zo. Dat vind jij altijd zo'n stom gezicht. Of misschien bel ik Lieke wel.'

'Oké, dan ga ik. Ik bel nog wel terug voor waar en hoe laat.'

Die avond dat Laurens met zijn twee vrienden ging stappen, was het precies een week voordat ze twee jaar getrouwd zouden zijn. 's Morgens hadden ze weer het hartje horen kloppen, want Laurens liet haar niet alleen naar de verloskundige gaan. Hij greep elke kans aan om meer over het kindje te weten te komen.

Lieke had al een afspraak; daarom bleef Etske alleen thuis. Daar had ze geen enkele moeite mee. Ze gaf zichzelf een uitgebreide schoonheidsbehandeling en voelde zich werkelijk een ander mens na die tijd. In een roze ochtendjas kroop ze daarna in het hoekje van de bank om naar een late film te kijken. Laurens zou voorlopig vast nog niet komen.

Hij kwam echter ook niet toen de tweeënhalf uur durende film afgelopen was.

Etske maakte zich niet ongerust. Zo vaak ging hij immers niet meer uit met zijn vrienden? Ze hadden natuurlijk ontzettend veel te bepraten. Ze ging naar bed, maar viel niet in slaap. Het was sinds hun trouwdag de eerste keer dat ze alleen naar bed gegaan was en ze wist niet hoe ze moest liggen. Ze miste zijn warme lichaam naast zich. Ze lag te woelen en te draaien. Ze voelde zich stom en belachelijk. Vroeger had ze altijd alleen geslapen en ze was altijd direct in slaap gevallen. Ze ging zitten, deed het lampje aan haar kant van het bed aan en zag op de wekker dat het drie uur geweest was. Dat was wel erg laat. Zo kende ze Laurens niet. Maar het was zijn avond, ze zou er niet over klagen of mopperen. Ze moest alleen maar zorgen dat ze zelf in slaap viel. Zou ze een kopje warme melk maken? Dat wilde nogal eens helpen. Ze trok haar ochtendjas over haar nachthemd aan en liep naar de keuken. In een flits zag ze iemand langs het keukenraam

lopen. Laurens! Ze haastte zich naar de voordeur en trok hem open.

Er stonden twee politieagenten met ernstige gezichten voor haar neus. ‘Mevrouw Mijers?’

WAT
MOET ZE NU MET
HAAR LEVEN?

Jij was mijn alles

Natuurlijk moet je je kind loslaten. Natuurlijk moet je blij zijn als blijkt dat je je kind zo hebt grootgebracht dat het zelfstandig verder kan. Etske is er ook trots op. Maar daarom is het nog niet gemakkelijk.

Haar dochter Laura betekende alles voor haar. Etske heeft weliswaar een baan, maar ze weet niet hoe ze verder moet nu haar dochter in een andere stad gaat wonen om te studeren. Haar toekomst lijkt opeens een groot zwart gat.

Hetty Luiten maakte furore als auteur van romantische fictie, maar zoekt ook graag de verdieping op in haar werk. *Jij was mijn alles* is daar een uitgelezen voorbeeld van. Een prachtig verteld verhaal voor een brede lezersgroep.

ISBN 978 90 5977 723 1 NUR 344

9 789059 777231

www.vclserie.nl